

TTMER17

Ellenőrző kérdések

A mérés elején öt kérdésre kell választ adni. Kettő vagy annál több hibás válasz pótmérést eredményez!

1. Mire használják a PCM interfészt?

A ITU-T G.703 2048 kbit/s interfész (más elnevezésekkel: CEPT-, E1, európai- PCM interfész) egy négyhuzalos, teljes duplex, időosztásos elven multiplexelt átviteli képességekkel rendelkező interfész 2048 kbit/s átviteli sebességgel (harminc 64 kbit/s PCM hang vagy adat csatorna, egy 64 kbit/s jelzőcsatorna, 64 kbit/s szinkronizáció, felügyelet és szervíz). Az interfészt széles körben használják (pl. különféle hálózati elemek (központok, multiplexek, vonalillesztők, összekapcsolására). Az ISDN is átvette ezt a szabványt, ez a [primer sebességű ISDN hálózati hozzáférés](#) alapja.

Az interfész két adó-vevő áramkörből (transceiver) és az azokat összekötő 2x2 fém vezetékből áll.

2. Milyen adatcsere vezetékeket használ a PCM interfész?

A PCM interfész a megvalósításához szükséges egy 2x2 vezetékből álló **szimmetrikus (sordott vezetékpár) vagy aszimmetrikus (koaxiális kábel) fém átviteli közeg** mindkét irányban 2048 kbit/s átviteli kapacitással.

Csatlakozó bekötések:

RJ-45 (EIA/TIA-464-B)

	funkció	TE
1	RxA	bemenet
2	RxB	bemenet
3	signal gnd	
4	TxA	kimenet
5	TxB	kimenet
6	signal gnd	
7	nc	
8	nc	

DB9 RJ11

1	Rx-	6	Rx+	1	
2	nc	7		2	Rx adásirányú bemenet
3	nc	8		3	Tx vételirányú kimenet
4	nc	9	Tx+	4	Tx vételirányú kimenet
5	Tx-			5	Rx adásirányú bemenet
				6	

3. Mennyi a jelimpulzus amplitúdója a PCM interfészen?

aszimmetrikus szimmetrikus

impulzus amplitúdó (mark) 2,37 V 3 V

4. Mire szolgál a vonali kódolás? Mit használnak a PCM-hez? RZ vagy NRZ a kódolás?

A vonali kódolás a [digitális jelátvitel](#)ben az a művelet, mely során a továbbítandó **információhoz** - a forrás szimbólumsorozathoz - olyan **jelsorozatot** - vonali szimbólumsorozat - rendelünk, mely az **átviteli úton** a legkisebb torzítással halad át.

vonali kódolás: [HDB3](#) / RZ

5. Milyen alapvető követelményeket támasztanak a vonali kódolási eljárásokkal szemben?

A vonali kódolási eljárásokkal szemben a következő alapvető követelményeket támasztják:

- A vonali szimbólumsorozat (jel) egyértelműen **dekódolható** legyen
- A vonali szimbólumsorozatból az **időzítő információ** kinyerhető legyen
- A vonali szimbólumsorozatnak ne legyen **egyenáramú komponense**.
- A vonali átvitel forrás szimbólumsorozat (bitsorozat) független (**transzparens**) legyen.
- A vonali jel spektrumában a kisfrekvenciás összetevők kis amplitúdójúak legyenek.
- A vonali jel rendelkezzen elegendő **redundanciával** az átvitel során fellépő hibák felderítéséhez.

6. Mi a különbség a bitsebesség és a jelzési sebesség között, eltérhet-e a két érték egy interfészen és milyen irányban?

Sebesség definíciók a digitális jelátvitelben:

- **bitsebesség:** az időegység alatt továbbított információ mennyisége [bit/s]
- **jelzési sebesség:** az időegység alatt továbbított vonali szimbólumok száma [Baud]

Ritka az az eset, amikor a két érték megegyezik. Például a [2B1Q](#) kódolásnál a jelzési sebesség fele a bitsebességnek, míg a [Manchester](#) kódolás esetén a jelzési sebesség a duplája a bitsebességnek.

7. Mekkora távolság áthidalható át egy PCM interfésszel? Mit teszünk akkor, ha a lehetségesnél nagyobb távolságot kell áthidalni?

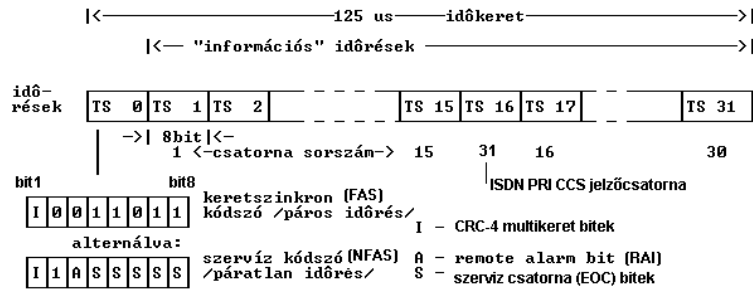
Mekkora az interfésszel áthidalható távolság? Ez az átviteli közeg hosszegységre eső csillapításától függ. Előírás, hogy a bitsebesség felénél (1 MHz-en) az átviteli közeg csillapítása 6 dB-nél kisebb értékű kell legyen. Ennél nagyobb távolság áthidalására a két interfész közé [digitális vonalszakaszt](#) kell beiktatni.

8. Ismertesse a keret és a multikeret definícióját!

Keret - (frame) - A digitális jel valamilyen szempontból összetartozó biteinek halmaza. Az időosztásos keret [időrés](#)ekre oszlik. A keret arra szolgál, hogy a továbbítandó híryanagot (hasznos teher, payload) továbbítani tudjuk. Keretezéskor a híryanag biteit összefűzzük az átvitelhez szükséges (szinkronizáló, hibajelző stb.) bitekkel (overhead).

Multikeret - (multiframe) - Több (primer) keret összefogása, amelyek együttesen az időosztásos rendszer teljes ismétlődési ciklusát alkotják.
A PCM CAS és CRC-4 multikeret 16 keretből áll.

9. Ismertesse a primer PCM keret felépítését. Mennyi a keretidő? Milyen PCM kerettípusokat ismer?

10. Hogyan továbbítunk a PCM keretben 64 kbit/s-nél nagyobb, illetve 64 kbit/s-nél kisebb sebességű információt?

Egy információs időrés csatornakapacitása 64 kbit/s. Ha ennél nagyobb kapacitásra van szükségünk, több időrés összefogásával megtehetjük.

11. Sorolja fel a felügyeleti jelzés hierarchiában az első három PCM felügyeleti jelzést!

LOS: (Loss Of Signal)
A PCM interfész bemenetén nincs jel.

AIS: (Alarm Indication Signal)
Csupa-egyes jelsorozat (min. 512 bit) vétele. Ezt az adó interfész adja ki amennyiben meghibásodott.

LOF: (Loss Of Frame alignment)
Nincs keretszinkron. Ez a bit jelzi, hogy a PCM interfész elvesztette a keretszinkron jelet.

12. Milyen jelek előállítását végzi egy digitális mérőjel generátor?

Egy digitális mérőjel generátor a következő mérőjelek előállítását végzi:

[bináris álvéletlen jelsorozat](#) /PRBS Pseudo Random Binary Sequence/

[programozható kódszó, vagy kódszósorozat](#) (mintasorozat, pattern)

13. Milyen szolgáltatásokkal rendelkezik egy digitális mérőjel generátor a mérőjelek előállításán túlmenően?

Egy digitális mérőjel generátor a mérőjelek előállításán túlmenően általában a következő szolgáltatásokkal rendelkezik:

- programozható a mérőjel aktív logikai szintje (logikai 0,1 H,L összerendelés)
- a mérőjelbe hibákat lehet beiktatni
  - egyszéri (bit) hibabeiktatás (folytonosság ellenőrzés)
  - többszörös hibabeiktatás programozható hibavalószínűséggel (1E-2 ..... 1E-8 valószínűség egyenletes eloszlással)
  - hibacsomók beiktatásának lehetősége
- A digitális jelgenerátorok egy része rendelkezhet órajel modulációs lehetőséggel, az órajel fázisban modulálva jitteres mérőjelet állíthatunk elő

14. Melyek az álvéletlen bináris jelsorozat (PRBS) jellemzői? Mi az, hogy maximális hosszúságú PRBS? Mit jelenthet egy interfész teszter menüjében, hogy Pattern: 2e9-1?

A PRBS jellemzői:

- kétszintű (+a, -a)
- a két szint közötti váltás csak meghatározott időpillanatokban az órajel (f_c) ütemében lehetséges
- a sorozat véges számú (p) váltási időpont után ismétlődik **sorozathossz**, így periódusideje $T=p*dt$, ahol $dt=1/2f_c$
- p páratlan szám
- a sorozat +a és -a szintű bitjeinek száma eggyel különbözik
- a mintasorozat kötött

A $p=2eN - 1$ bit hosszúságú sorozat az un. **maximális hosszúságú PRBS**. Bizonyítható, hogy a shiftregiszter tartalma csak $2eN - 1$ lépés után ismétlődik, ha a visszacsatolásnál az alábbi szabályt alkalmazzuk:

N	2	3	4	5	6	7	9	10	11	15	17	18	20	21	22	23	25	28
31	33																	
K	1	1	1	2	1	3	4	3	2	1	3	7	3	2	1	5	3	3
	3	13																

Mérések céljára alkalmazott sorozathosszak:

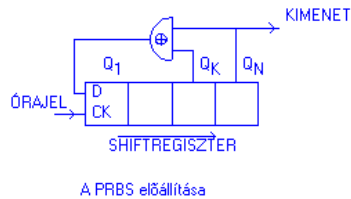
2e6-1, 2e9-1, 2e11-1, 2e15-1, 2e23-1,

A sorozat $2eN - 1$ impulzus után ismétlődik

15. Hogyan állítunk elő PRBS jelet?

A PRBS jelet visszacsatolt shiftregiszterrel állíthatjuk elő:

15.

16. Milyen üzemmódjai és szolgáltatásai vannak egy digitális mérővevőnek?

MONITOR :   esemény/üzenet rögzítő üzemmód

EVENT_COUNTER: esemény számláló üzemmód

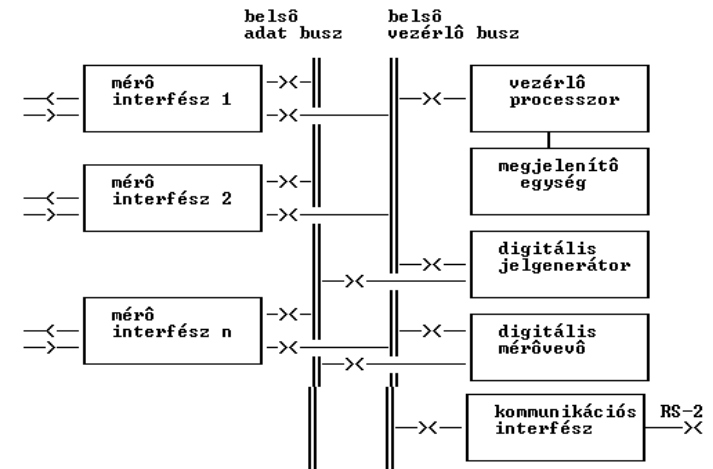
BIT_ERROR_COUNTER: bithiba számláló üzemmód

Egy digitális mérőjel vevő a mérőjelek vételén túlmenően a következő szolgáltatásokkal rendelkezik:

- Mérés közben folyamatosan monitorozza az interfésze riasztójelzéseit.
- Programozható feltételekkel rendelkezik a mérés kezdetére és leállítására (időtartamára) vonatkozóan
- A mérővevő órajelének forrása származhat:
  - - belső időzítő jel forrásból
  - - külső időzítő jel forrásból
  - - az interfészen áthaladó jelből
- Némely mérővevő képes a vett digitális jelben a [fázisjitter](#) mértékét is meghatározni.
- szint és frekvenciamérés
- fejhallgató csatlakoztatás behallgatáshoz

17. Rajzolja fel egy interfész teszter általános blokkvázlatát!

Egy interfész teszter általános blokkvázlatát a következő ábra mutatja:

18. Mi a bithiba, a kódhiba és a kerethiba definíciója?

Definíció szerint a **bithibaarány** : (BER Bit Error Ratio)

$$\text{BER} = \frac{\text{hibás elemi jelek száma}}{\text{az összes vett elemi jel száma}}$$

- **Kódhiba** - itt a vett jelben a vonali kódolási szabálysértéseket (pl. bipoláris szabálysértés) számoljuk, melyek forrásai a bithibák a vonalon.
- **Kerethiba** - itt a vett keretben a keretszinkron kódszóban fellépő hibákat számoljuk. Ez a vizsgálat felfogható egy mintavételes bithibaarány mérésnek, mely időben egyenletes eloszlású bithibák esetén ugyanolyan jó eredményt ad mint a folytonos bithibaarány mérés. A mintavételes bithibaarány mérés ideje azonban jóval hosszabb mint a folytonosé adott konfidenciaszintű eredményhez.

19. Hogyan szinkronizál össze két PRBS generátort?

A digitális jelgenerátorok az álvéletlen jelsorozatok mellett képesek rövid periódusidejű mintasorozatok (determinisztikus jelek) előállítására is. Ilyen mintasorozatok használnak interfészek funkcionális tesztjénél (pl. szinkronizációs algoritmus vizsgálata).

20. Ismertesse a G.821-es kiértékelési eljárást!

Az értékelő eljárás 64 Kbit/sec átviteli sebességre vonatkozik, de tartalmaz nagyobb átviteli sebességekhez eredménykonverziót.

Az eljárás fő lépései:

- Az eljárás használatakor a mérési időt sok kis elemi (T_0) időintervallumra bontjuk fel. A T_0 értékére az ajánlás egy másodpercet ír elő.
- A mérés során időintervallumonként megszámloljuk a bithibákat.
- Az eljárás következő lépéseként osztályozzuk és számláljuk az időintervallumokat a következő módon:
  - **Error free seconds [EFS] (hibamentes másodpercek)** : azon másodpercek száma, melyben nem volt bithiba.
  - **Errored seconds [ES] (hibás másodpercek)**: azon másodpercek száma, melyben kevés bithiba volt. legalább egy bittévesztést tartalmaznak. Erre nézve a G.821 e- lőírja, hogy kevesebb, mint 8 %-át alkothatják az összes másodperceknek, amelyekben belül az összeköttetés megfelelő volt. Egy a hibamentes másodperceknek legalább 92 %-nak kell lennie.
  - **Severely errored seconds [SES] (súlyosan hibás másodpercek)**: azon másodpercek száma, melyben sok bithiba volt. A sok bithiba azt jelenti hogy az időintervallumban a BER rosszabb mint $1E-3$. Ez az esetek kevesebb, mint 0.2 %-ában fordulhat csak elő.
  - **Degraded minutes [DM] (Csökkent értékű percek)**: azon percek száma amelyekben belül a bithibaarány rosszabb, mint $1E-6$. Ezen percek számából azonban kevesebb kell legyen, mint 10 % . Az itt említett eredmények képzését a következő eljárásdiagram mutatja. Ezen mérési eredmények birtokában besorolhatók a berendezések és áramkörök **Local grade** , **Medium grade** és **High grade** minőségi csoportokba.

A számlálást fel kell függeszteni abban az esetben, ha a BER tartósan nagyon rossz. Ekkor azt mondjuk: a vizsgált összeköttetés nem áll rendelkezésre (használatlan). A használhatatlan periódus 10 egymást követő súlyosan hibás másodperc után kezdődik, és 10 egymást követő nem súlyosan hibás másodperc után ér véget.

- Az előző pontban képzett mérőszámokat normáljuk a rendelkezésre állási időre, majd a normált értékeket összehasonlítjuk küszöbszintekkel, és ennek alapján minősítjük az összeköttetést megfelelőnek/nem megfelelőnek. A minősítési küszöbszintek az ajánlás alapján egy 2500 km-es ún. hipotetikus referenciaáramkörre (HRX) a következők:
  - **ES: 8%**
  - **SES: 0.2%**
  - **DM: 10%**

□